

Abonamente :

IN RUSIA

Pe 3 luni: . . . 4 Ruble

IN ALTE ȚĂRI:

Pe trei luni: . . . 10 Lei

ARDEALUL

(TRANSILVANIA)

Gazetă națională. Iese odată pe săptămână.

Redactor: Dr. ONISIFOR GHIBU

Redacția și Administrația, Chișinău. Alexandrovscaia-u, Passaj.

Sfatul Țării

Peste câteva zile, se va deschide la Chișinău Sfatul Țării, alcătuit în urma hotărârei congresului ostașilor moldoveni.

Acesta este cel dintâi Sfat al Basarabiei autonome și însemnătatea lui cea mare să cuprindă în aceea, că el este moldovenesc. Din 150 de glasnici (deputați) 105 sunt Moldoveni curați. El este deci un Sfat (parlament) național, care va ști să lucreze cu tragere de inimă pentru așezarea Basarabiei pe temelii de viață nouă, care să facă pe Moldoveni stăpâni luminați în țara lor.

Cu câtă durere nu ne gândim noi la Transilvania noastră, unde stăruințele Românilor de-ași avea așezămintele lor, au fost totdeauna înnăbușite de Unguri. Noi nu numai că n'am putut dobândi autonomia țării noastre, dar nici măcar în Sfatul (dieta) Transilvaniei n'au putut pătrunde înaintașii noștri. Și când din mila împărătească, a fost lăsat dela o vreme se între câte-un arhiepiscop, strigătul lui după dreptate era întâmpinat de câtră glasnicii unguri cu urlete și împotriviri neuzitate. Așa s'a întâmplat cu marele luptător Inochentie Micu, care cu adâncă durere spunea în acest Sfat plin de dușmani, că despre poporul românesc se vorbește numai atunci, când boierii Unguri vreau să puie poveri nouă pe țară. În mânia lor, Ungurii strigau să fie aruncat pe fereastră acest vrednic apostol al neamului românesc. Pentru lupta sa bărbătească, arhiepiscopul Inochentie a trebuit să-și răsească scaunul și să moară departe de poporul său nenorocit.

Iar mai târziu, când Transilvania a fost alipită cu puterea la Ungaria, soarta noastră s'a făcut și mai grea. Acum nu mai era vorba de Sfat românesc,

Vitejia unei Românce din Ardeal.

Oastea României a fost primită în Ardeal cu lacrimi de bucurie, căci ea era mântuirea noastră. Când ajunsese la Făgăraș, Ungurii voiau s'o apuce în cursă și s'o zdrobească. Atunci s'a ivit o fată cu suflet vitejesc, care oblicind planul Ungurilor, s'a pus în fruntea unui batalion românesc, a trecut Oltul și a ajuns în spatele dușmanilor, cari într'o luptă înverșunată, au fost nimiciti cu totul. Astfel Maria Manclulea din Părău a dus steagul românesc la biruință, căci oastea națională i-a aprins simțirile ei de Româncă înflăcărată. Pentru care minunăță faptă, Crăiasa Țării de mare cinste a învrednicit-o, împreună cu tot neamul nostru.

ci de luptă îndârjită ca poporul nostru să trimită măcar o mână de deputați în Sfatul unguresc dela Budapesta. Deși jandarmii unguri băteau și ucideau pe țărani noștri, cari își dădeau glasul lor pentru deputații români, totuș au izbutit să se strecoare câțiva fruntași de-ai noștri în Sfatul țării ungurești. Dar ce puteau face 10 Români față de 400 de Unguri înverșunați? Vajnică luptă au dus ei acolo pentru drepturile și slobozenia poporului românesc, dar fără ispravă. Ungurii nu vroiau să audă de suferințele noastre; deputații români erau întâmpinați cu batjocuri, amenințări și nu odată chiar scoși afară cu puterea din Sfat. Iar zacoanele nedreptăților sporiau mereu, pentru nimicirea neamului nostru oropșit. Azi, acasă la noi, e mai rău ca ori când. Plâng părinții și frații noștri, sub loviturile biciului unguresc. Nădejdea noastră e în

scutul României mame, care prin ostașii săi viteji și cu ajutorul voluntarilor (dobrovoletii) noștri plecați din Rusia, ne va scoate din iadul unguresc dându-ne slobozenia în cuprinsul României mari.

Iată pentru ce astăzi, când ne gândim la luptele și suferințele noastre îndelungate, simțim o mare bucurie văzând pe frații noștri din Basarabia, cari au pătimit ca și noi, strângându-se în cel dintâi Sfat al Țării, ca să hotărască ei singuri asupra sorții și fericirii norodului moldovenesc.

Dumnezeu să v'ajute fraților Moldoveni!

România vândută.— Gazetele rusești au dat la iveală niște documente secrete (tainice), din cari se vede că vechea stăpânire rusească a vândut România pe mâna dușmanilor ei.

Despre această ticăloșie vom vorbi mai pe larg în numărul viitor.

ROOSEVELT DESPRE ROMÂNIA

Profesorul ardelean Vasile Stoica, a avut fericirea să stea de vorbă în New-York cu fostul președinte al Statelor Unite din America. Domnul Roosevelt l'a întâmpinat cu aceste cuvinte: „Sunt încântat de vizita Dumitale, pentru că mi-e foarte drag poporul românesc. Iar de când nenorocirea s'a abătut asupra lui, sufăr par'că și eu. Aș putea spune, că poporul românesc mi este mai drag și decât Belgienii. Și-mi sunteți dragi, pentru că totdeauna v'ați luptat pentru libertate și unire, dar niciodată n'ați avut noroc. Acum însă-l veți avea, pentru că-l plătiți cu sânge. Noi știm preții jertfele Românilor, și ne vom pune toate puterile, ca dreptatea să biruiască. Desrobierea neamurilor mici atârnă de biruința aliaților, iar biruința aceasta este neîndoioasă. Cunosc vitejia Românilor, căci dacă astăzi mai e vr'un punct sigur pe frontul răsăritean, e locul unde se află armata românească“

Tot acest mare bărbat de Stat a spus, într'o cuvântare a sa, următoarele vorbe drepte:

„Va trebui să avem o pace dreaptă. Și nici o pace nu va fi dreaptă, dacă nu va da Belgiei o mare despăgubire de războiu, pentru pagubele suferite. Nu

va fi dreaptă pacea, dacă nu va întemeia o Boemie mare și un Stat slav în Austria. Nu va fi dreaptă pacea, dacă nu va da României și Italiei, pe frații lor ce sufăr sub stăpânirea Austro-Ungariei.“

DOINE ARDELENEȘTI

De I. U. Soricu.

III.

Bate-l, Doamne, pe 'mpăratul
Că ne-a pustiit tot satul
Și ne-a dus în foc, sub steag
Ce-am avut frumos și drag,
De-au rămas spini'n ogor
Și'n suflet amar și dor
Și-au rămas spini'n poene
Și lacrimile pe gene
Și inima obidită
Ca o floare vestejită

Bate-l, Doamne, pe 'mpăratul
Că ne-a pustiit tot satul,
Negru ne-a cernit vestmântul
Și ne-a 'nfiorat cuvântul.
Și ni l-a făcut să poarte
Numai bocete de moarte,
Și pe ochii cei de jar
A adus blestem amar,
Ca să vadă înainte
Numai prouspete morminte.

PUTEREA CUVÂNTULUI...

Puterea cuvântului covârșește orice altă putere pământescă: a cuvântului sincer, isvorit din adâncurile inimii, încălzit de văpaia simțirii, spus în limba maicei tale adorată. Prinde, uneori, și cuvântul mincinos, uns cu miere, dar lipsit de rădăcina sufletească a încredințării ne-strămutate. Trăinicia înfăptuirilor lui, însă, e trăinicia palatelor zidite pe nisip.

Gândiți-vă la puterea armată a împăraților păgâni și la puterea cuvântului lui Hristos. Cea dintâiu s'a prăbușit de mult, cea din urmă a cucerit lumea și dăinuiește până în zilele noastre. Tărismul era atotputernic până ieri-alaltăieri, în Rusia. Și azi?... Cine i-a spulberat atotputernicia? Viforul stărnit de puterea cuvântului, căruia nimic nu i se poate împotrivi.

Dinamita lui lucrează mai încet, dar mai sigur ca a altei puteri. Valoarea cuvântului e neprețuită.

Cuvântul ne-a păstrat viu sufletul înaintașilor noștri cu toate bucuriile, suferințele, credințele, nădejile și dorurile lor. El este vrăjitorul care smulge ghimpele îndoelii din suflete, întărește credințele, înalță nădejile, îndoiește bucuriile, înjumătățește suferințele, îmbogățește mintea, îmbunează inima, strânge rănurile în fața dușmanului, făcând eroi din nevoiași și zid de oțel din piepturi omeneste...

El încheagă în formă înțeleasă visurile noastre, făurind din ele ținte „cari nasc fapte ce înalță și duc viața noastră”, lărgind-o, îmbogățind-o.

Cuvântul este veriga între ziua de ieri, de azi și de mâine; mijlocitorul între cei dispăruți, cei de azi și cei ce vor veni.

El este sfetnicul cuminte care cu lumina trecutului luminează cărările vremurilor de față și ale celor viitoare.

Și tot el este fermecătorul care ne intrupează lumi nouă cu oameni mai buni și cu vieți mai frumoase, din pilda cărora poate să se hrănească și sufletul nostru vecinic chinuit de dorul unor zări mai senine, cu mai mult soare și mai multă tihnă pe urma sudorilor trupurilor muncite.

Cuvântul este atotputernic. Chemarea purtătorilor cuvântului e, deci, dintre cele mai frumoase și mai rodnice, dar și dintre cele mai grele.

Dintre cele mai grele, am zis, căci ce poate fi mai greu decât a zăgăzui pornirile rele, a ajuta pe cele bune, a vindeca ce e rău și a împuternici ce e sănătos, ghintuind puterile răslețe într'o ghioagă gata de a isbi fără milă în capul oricui s'ar încumeta să se atingă de dreptul nostru: dreptul de a trăi pe pământul nostru viețea pe care noi ne-o dorim.

Iată de ce e păcat neiertat fiecare vorbă nesocotită, îmbrăcată în formele tiparului. Căci ea, în loc să înalțe, coboară; în loc să zidească, dărâmă; în loc să micșoreze răul și suferința, le mărește.

Azi, când iau iarăși pana în mână ca să stau de vorbă cu frații mei — risipiți de volbura acestui războiu prin nesfârșitele bărăganuri ale Rusiei, — mă gândesc la toate cele de mai sus și, în urma aceasta, vorbele se înșirue atât de anevoie pe hârtie.

Se înșirue greu, fiindcă nici odată n'am simțit, ca acum, povara răspunderii ce o am înaintea lui D-zeu și a oamenilor, pentru fiecare cuvânt ce-l încredințez aripei tiparului.

Imi dau seama că, ceata gălăgioasă a celor care aruncă ochii peste gazete, ca să cunoască amănuntele cutărui scandal sau lista spectacolelor din seara acelei zile, s'a înlocuit, azi, prin mulțimea celor tăcuți „cu capul foc și gândul pară”, care în paginile ei caută razimul nădejilor lor, vămuite de lungimea suferințelor, — propteaua creionului în biruința Dreptății și a Adevărului.

Mă gândesc apoi că, azi, în cumpăna sufletului celor însetați de dorul vorbeii românești, fiecare cuvânt altcum apasă decât în alte vremuri, altcum i se cântărește conținutul, fiindcă fiecare cetitor vrea să-i stoarcă tot înțelesul.

Nu vă veți mira, deci, dacă sfiala care mă stăpânește astăzi, în fața tiparului, nu m'a stăpânit niciodată. E sfiala omului cu gânduri bune și inimă curată, care, în fața miilor de cetitori, se teme nu cumva, răstălmăcindu-i-se vre-o vorbă, să picure otravă în loc de miere în sufletele care, prin suferințele de până acum, și-au ispășit toate păcatele ce le vor fi având...

T. Pribeagul.

CÂNTECE DIN BASARABIA

Adunate de Vasile Alexandri

Frunză verde de maslină
Trecuți Nistru, apă lină,
Să vedem pâinea de-i bună
Ca și în țara mea străbună.
Fie dulce ca și mierea,
Mie-mi pare că-i ca ficrea.

Frunză verde de pelin,
Tu străină, eu străin,
Amândoi ne potrivim.
Hai în codru să trăim.
Haide în codrul Băcului,
Pe marginea Prutului,
Să ne facem bordeieș
Cu ușorii de cires,
Și cu patul de măceș;
Când om vrea ca să dormim
În departe s'auzim
Buciumele păstorești
Din câmpii moldovenesti.

Drag mi-a fost drum 'ntracoace,
Și n'am pentru cine-l face!
Puiculița ce-am iubit
Zice că m'am muscălit
Și-mi vorbește dușmănește,
De pe mal când mă privește,
Și-mi tot zice: fugi departe,
Că de mine tu n'ai parte!
Când erai Român curat,
Sufletul meu ți l-am dat,
Dar de când te-ai căzăcit
Ești ca dracul de urât.
Prutu 'i mare și nu pot
Pân' la ea să-l trec în not
Prutul vine ca un zmeu
Când sosesc pe malul său!

Știri din România

Prizonierii noștri din Rusia, cari trec peste o sută de mii, o duc tare greu. Risipiți prin pustiriile Siberiei, înfundați prin fabrici și prin băile pământului, numai Dumnezeu știe câte lipsuri și suferințe au de îndurat. Acum, când mii de inși dintre ei au plecat de bună voie să lupte sub steagurile României pentru libertatea Transilvaniei, stăpânirea și Țara s'au gândit la cei rămași în urmă. Regina Maria însăși, în dragostea Ei duioasă pentru toți ostașii neamului nostru, a făcut o chemare pătrunzătoare către Țară, în care îndeamnă lumea să vie în ajutorul prizonierilor din Rusia. La Teatrul Național din Iași artiștii au spus o poveste frumoasă despre suferințele prizonierilor, scrisă chiar de mână Reginei Maria. La sfârșit, toți cei de față au dăruit bani pentru prizonieri. Guvernul României el însuși a dat 25 de mii de franci, spre a cumpăra îmbrăcăminte fraților noștri din Rusia. Iată cum se adevărește, că mânia noastră cea dulce, este România, care-și pune sufletul pentru noi și nu ne uită ori cât de departe am fi de sânul ei cald. De aceea și prizonierii cu drag alergă către ea, spre a-i ajuta, cu arma în mână, la îndeplinirea gândurilor sale drepte și sfinte.

CE FOLOS VOR AVEA MOLDOVENII pe urma Autonomiei¹⁾

Nici un popor din Rusia nu a suferit, dela regimul cel vechi rusesc, atâta ca Moldovenii. Multă putere și sânge s'a supt din poporul nostru muncitor. Moldovenii din Basarabia sunt dintre toți românii cei mai neînvațați, cei mai rămași de cultură, căci regimul cel vechi al țarului Nicolae al II-lea ne-a alungat și a scos din biserică, din școală din judecată și de pretutindenea, limba noastră românească. Pe noi ne-au învățat numai rusește a cetia scrie și a-ne ruga lui Dum, nezeu. Fieștecare dintre noi știe, ce a eșit din această învățătură. Cei mai mulți din copii nu pot mântui școala rusească, căci neînțelegând rusește, urăsc școala și curând o părăsesc. Nici chiar a zecea parte din copii nu mântuie școala. Și aceia cari o sfârșesc, nu câștigă atâta învățătură, ca să înțeleagă o carte ori o gazetă rusească bine. Eșind din școală mai uită și ce au învățat. Când se duce moldovanul la judecată, iese de acolo năbușit, că nu înțelege limba rusească a judecătorului, a avocatului și nu înțelege legile, cari sunt scrise în limbă streină. Moldovenii, care sunt aleși glasnici în zemstvă, șed acolo muți și surzi, căci nu înțeleg nimic, ce se vorbește și ce scrie acolo pe rusește. Și dacă înțeleg ceva rusește, nu este în stare să vorbească rusește, ci trebuie să stea în Zemstvă cu limba legată. Și fiindcă moldovenii nu înțeleg limba, în care se sfătuiesc boierii, fac aceștia ce vreau ei. Atât de mare este frica și neîncrederea în boieri, că astăzi țărani moldoveni nu mai cred nici pe acei învățați, cari au eșit din școală și cari merg astăzi cu țărani în rând, apărând interesele lor.

Moldovenii, umblă ca orbii ferindu-se de pietre și de cioturi, și fără să poată grăi, rățăcesc în drumul lor. Ei rămân în urma tuturor popoarelor. Cine numai nu vrea, acela nu venea în Basarabia, ca să mulgă pe Moldoveni! Ei simt durerile lor, dar nu știu de unde se trag aceste dureri.

¹⁾ Din cărticica d-lui T. G. Ioncu, despre care am vorbit în numărul trecut al gazetei noastre.

Toată politica rusească și a boerilor din Basarabia era, ca Moldovenii să rămână în întunec, ca să nu poată înțelege, de unde vine dureria și nevoia lor. Dar cel mai mare boer, țarul Nicolae al II-lea a fost răsturnat din scaunul lui și ceilalți boeri s-au împrăștiat în toate părțile și așa s'au rupt lanțul de robie de pe brațele popoului moldovenesc. El în rând cu celelalte popoare s-a sculat și a strigat: „Destul ne-a fost robia, poporul trebuie să fie gospodar pe soarta sa.”

Acum nu mai sunt boeri și țărani, acum toți sunt unul ca celălalt, acum toți sunt cetățeni (grajdani). Cuvântul țaran a rămas ca un nume al oamenilor, cari locuiesc la țară, adică la sate îndeosebire de aceia, cari locuiesc la orașe. Noi nu trebuie să uităm, că libertatea (slobozenia) și soarta noastră este în mâna noastră. De la noi atarnă, ca să nu se mai întorcă ceea, ce a fost mai înainte. Noi suntem datori ca să alcătuim așezământul Basarabiei cât se poate mai bine, ca să putem trăi o viață adevărată de cetățeni liberi.

Mai întâi trebuie să căutăm la neamul moldovenesc, care se trage din împărăția Romanilor, dela Roma, din cel mai mare popor din lumea veche. Împăratul Traian a adus pe la începutul veacului al II-lea din Roma pe strămoșii noștri în locurile, unde ședem astăzi, și de aceia toți urmașii celor veniți aici din Roma, se numesc Români.

Tot poporul românesc din Basarabia din România, din Transilvania și din Bucovina are aceeași limbă românească, are aceeași lege, aceeași cântece, aceleași obiceiuri, vrasă-zică este un singur neam și toți ne tragem dintr'o singură tulpină dela Roma.

Poporul românesc de atunci și până în zilele noastre, a avut de îndurat multe vremuri grele, dar nu s-a pierdut. Din când în când simțirile lui au amorsit, și el uita de sine ca și noi Moldoveni, când zicem, că nu suntem Români ci Moldoveni. Români am fost, român ne este sângele ce curge în vinele noastre, Români suntem cu trup și suflet și ca Români voim să trăim pe vecie. Dacă așa este, apoi mai întâi trebuie să trezim simțirile neamului nostru

SCRISORI DIN PRIBEGIE

Era prin luna Iulie. Moldova îndurerată de suferințele grămădite în hotarele ei, se înviora acum văzând cum s'a ridicat prin nespuse greutăți, o oaste nouă, cu sufletul pregătit pentru luptă și biruință. O undă de adâncă încredere străbătea satele copleșite de mulțimea muscalilor ceanicari. Se apropia ziua răzburării, clipa mare de furtună biruitoare a ostirii românești, crezută moartă, dar reînnoită cum se înnoiesc tineretele vulturului în asprimea munților înegriți de vânturi. Fremătau văile, suspinau izvoarele, lanurile își legăneau spicele în căldura înfiorării, sufletele tresăreau de sbuciumul așteptării. Un neam întreg priveghia în nădejdea mântuirii. Dușmanul avea să fie gonit și pământul strămoșesc lărgit în hotarele lui până unde răsună graiul românesc. Dar poate nicăiri nu trăia acest gând cu

atâta putere, ca'n inima pribegilor din Ardeal. Se împlinia anul de când ei au îmbrățișat cu lacrimi în satele lor, cea dintâi ostire națională, care venia cu sfânta solie a dezrobirei. Sufletul lor s'a cutremurat atunci de bucuria negrăită a copilului, ce-și vede mama duioasă. A fost plâns și sărbătoare. Se îmbrățișau frații buni, pe cari i-a despărțit de atâtea veacuri pravili dușmane.

Acum se simțeau un suflet, un trup și nimic nu mai putea desface legătura lor caldă, duioasă și sfântă. Cerul Ardealului se înseninase, glasuri de mulțumire evlavioasă se ridicau din toate văile spre slăvile albastre. Era rugăciunea unui popor ingenunchiat, care-și vedea acum slobozită viața din chinurile stăpânirii străine și apăsătoare.

Rugăciunea libertății naționale plutea ca fumul de tămâie bine mi-

rotitoare, deasupra tuturor satelor ardeleni.

Visul nostru de o mie de ani, se coborâse atunci pe pământul udat de lacrimile durerii. Văiau zările, răsunau codrii de cântarea biruinții. Steagurile României fluturau strălucitoare în țara suferințelor. Era cea mai mare sărbătoare a Ardealului. De acum ne găsim la pieptul oculator al mamei noastre iubite. Bucuria ei era bucuria noastră. Soarta ei era soarta noastră. Și când a venit ciasul durerii pentru Românie, noi ne-am cutremurat și am suferit împreună cu ea. Armata românească, cutropită de puhoiul navalnic al cetelelor dușmane, a fost silită să părăsească Ardealul. A fost atunci o clipă zguduitoare pentru noi. Bocete și tânguirii sfâșietoare alergau din sat în sat. O volbură aprinsă fierbea pretutindeni însângerând zarea, scormonind furtuna nenorocirii. Bărbații se ridicau întunecați, femeile alergau tipând ozi strângându-și la piept copilașii, povățuitorii satelor, preoții și învățătorii, umblau eu fața brăzdată de gânduri printre lumea aceasta

înviforată. Groaza de răzburarea asupritorilor, străbătuse în toate sufletele. Toți se gândiau să plece dela vetrele lor, urmând ostirea care le adusesse vestea slobozeniei din robia de veacuri. Dar gospodăriile nu puteau rămânea pustii. Și s'au despărțit atunci, în plânsete amare și jale sfâșietoare, bărbații de soții, părinții de copii, frații de surori. Numai cu hainele pe ei, au apucat drumul aspru și întunecat al pribegiei. În urma lor tremura jalea satelor și desnădejdea mamelor. Mii de oameni urcau grăbiți spre vârful muntilor, fără să știe dacă vor mai vedea vreodată casa, gospodăria, copii și soția lasate în părăsire. Au pribegit cu toții prin meleagurile României, îndurând toate greutățile și lipsurile, suferind împreună cu ostirea vitează, năvala și prădările sălbătice ale dușmanilor cotropitori. Dar trăia în trupurile noastre chinuite, credința sfântă în biruință. Ea ne da tărie în nopțile de zbucium, ea ne îmbrăbăta în clipele de îndoială, ușurând povara sufletelor noastre. Și înțelegând toată nenorocirea României,

care și-a jertfit pe cei mai buni fii ai săi, numai ca să ne scape pe noi din mâinile păgâne ale dușmanilor, câți dintre pribegi n'au alergat sub steagurile naționale, ca să lupte pentru izbândă visurilor noastre sfinte!

Cât de aspră a fos iarna pentru noi pribegii! Fără îmbrăcăminte și fără hrană, eram puși la grea cumpănă. Dar dragostea țării ne-a încălzit. Moldova unde se strânseseră frații din toate colțurile, a dat adăpost tuturor ca o mamă iubitoare. În satele ei umilite s'au deschis căsuțele țărănilor blânzi, primitivi și milostivi. Pribegii ardeleni și-au făcut cămin nou, stărind cu răbdare și așteptând cu încredere luminarea zărilor. Câtă suferință nu trecuse prin inima lor, în această iarnă grozavă. Dorul de casă, de copii și de soțiile părăsite, le topia sufletul și le ardea simțirile.

Căți nu s'au stins în această pribegie amară, unii secerăți de boii molipsitoare, alții prăpădiți de moarte înfiorătoare ca cei dela Ciucrea, ori storși de frig și de foame

și să ne cunoaștem neamul nostru românesc. Trebuie să luăm toate măsurile, ca să învățăm în școlile din Basarabia limba românească, scrișoarea și cultura noastră cea veche latină, din care s-au adăpat toate popoarele culte de astăzi: Francezii, Italianii cari și ei se trag dela Roma și sunt rudele noastre mai depărtate, apoi Englezii, și alte popoare culte.

Această treabă vom face-o, când Basarabia va avea autonomie, și Moldovenii vor fi pe pământul strămoșilor lor gospodari și stăpâni, când ei singuri în Sfatul Țării se vor îngriji de treburile naționale, dar nu așteptând ca Rușii dela Petrograd să le dea lor învățătura.

Când Basarabia va fi autonomă, atunci toate bogățiile ei vor rămânea în folosul nostru. Până acum toate veniturile Basarabiei mergeau în folosul Rusiei întregi. Eiar nouă ne rămânea numai ce trecea printre degete. Basarabia autonomă va avea grije ca să se facă în țară fabrici, ca lăna să se lucreze în fabricile noastre aici acasă, iar nu la Moscova, să avem fabricile noastre de zaliăr, fabrici pentru pluguri și mașini, cu cari să se poată lucra bine și ușor pământul. Atunci toate veniturile dela fabrici vor rămânea în folosul țării noastre și nu vor trece în punga străinului.

Se apropie vremea, când se va îndeplini dorința popoului și va fi el gospodar pe pământul pe care și până acum l-a lucrat el cu brațele sale, dar venitul l-au luat boerii.

Apoi cine va ști să împartă acest pământ mai bine și cu dreptate între țărani? Petrogradul sau Sfatul Țării al Basarabiei autonome, pe care îl vom alege noi din popor?

Gospodăria țării crește și înaintează, când țara are drumuri de fier și șosele bune. Până acum de aceste treburi Rușii nu aveau grijă. Zemstva Gubernială de mult cerea la stăpânirea veche să dea voie de a face drum de fier de-a lungul Basarabiei. Dar stăpânirea veche nu băga în seamă interesele Basarabiei. Când Basarabia va fi autonomă dorințele și lipsurile popoului vor fi îndeplinite așa, după cum chiar poporul cere; poporul însuși le va îndeplini

ca un gospodar bun în casa lui proprie.

Multe alte rândueli bune și folositoare pentru poporul moldovenesc se vor face, când Basarabia va avea autonomie. De aici vedem, că autonomia are pentru Basarabia însemnătate foarte mare. De aceea noi în rând cu Ucraina, Litva și cu toate celelalte popoare din Rusia, trebuie să cerem și să luptăm din toate puterile, ca Basarabia să capete cea mai largă autonomie națională și teritorială.

Cântecul unui prizonier transilvănean

*Frunzuliță măgheran
Au trecut de-acum doi ani
Decând la Pologhi eram,
Mândre copile iubeam,
Doamne bine mai trăiam.
Dar a dat Domnul cel sfânt,
Vrajbă mare pe pământ.
Și-eu fiind fecior străin
Mi-a venit veste deplin
Ca să-mi vând oițele
Și să-mi las fetițele
Căci pe mine m'or trimite
In orașul Ciorosar
Să trăiesc cu mult amar.
Frunzuliță matostat
Chiar așa s'a și ntâmplat.
Eu la baltă am plecat,
Dar de-acolo m'au luat
Lăsând doi frați întristați
Și pe mândra lăcrământ.
Pe mine m'au luat zicând:
Hai cu noi în depărtare
Să trăești cu multă jale.*

*Frunzuliță lemn uscat
Și pe mine că m'au luat
Doi cazaci pe-alătura
Și-unu 'nainte mergea
La gară mă petrecea.
Frunzuliță matostat
La gară m'au infundat
Intr-un vagon ferecat
Și la Harcov m'a îndreptat.
Dar acolo, ce să vezi,
Nemți căți frunza, arestați,
Și la Sibir îndreptați.
De doi ani sezând ca sfântu
Tare m'a mâncat uritu,
Și-așteptam cu nerăbdare
Că doar România sare
Pe păgânii cei de Unguri
Și pe Nemții cei fuduli,
Să-i bată, să-i izgonească,
Din moșia strămoșească,
Și-acum cu toți, ai mei frați,
Cari in Rusia vă aflați
De doi ani, imprăștiati:
Cine vrea să aibă țară,
La războiu să meargă iară
Sună buciul de-alarmă,
Puneți mâna toți pe armă
Să scăpăm scumpa moșie
De-a tiranului urgie!
Haideți frați cu viteje,
In Carpați la bălăie
Să scăpăm pe-ai noștri frați
De Ungurii blăstămați,*

în marginea drumurilor înzăpezite.

Dar toate nenorocirile acestea, erau primite de noi ca încercări dela Dumnezeu, pentru ispitirea credinței noastre. Și credința nu slăbia. Credința în dreptatea luptei, la care pornise mama noastră România. Zi de zi urmăream fărîrea oștirii românești, mereu ne gândiam la ziua, ca când acești luptători plămădiți în școala suferinței, se vor ridica din tranșeele lor ca o furtună, ce rupe zăgăzul de fier al vrăjmașilor. Cum treceau prin satele Moldovei în coifulurile lor de oțel, mândri și dârji, cu privirea aprinsă și brațul strângând cu putere flinta răzunătoare, sufletul nostru se însenina de bucurie. Simțiam glasul tainic, care ne sopția că se apropie ceasul, în care vitejia oștilor românești, ne va deschide drumul spre iubitul nostru Ardeal.

Nu era dimineață, în care ochii noștri să nu-și îndrepte privirea însetată spre piscurile munților, de unde așteptam sunetul goanei, care să ne cheme la vetrele noastre părsite. Auziam pare-că strigătul ma-

melor, plânsul surorilor, cari se stângeau într-o înfrigurată așteptare. Locul nu ne mai ținea, inima svăcnea în dorul nepotolit de pământul nostru. Și-n amurgul unei zile de iulie, când soarele își trimitea cele dintâi raze bogate spre culmile Carpaților, tunul nădejdiilor noastre a început să urle prin văile Șușiței. Moldova întreagă s'a cutremurat. Iar pribegii Transilvaniei, întorcându-se spre munți și-au plecat genunchii spre rugăciune duioasă. Sufletul lor cuprins de fiorii bucuriei, sburau departe, pe aripile dorurilor sfinte, la casa din Ardeal...

De-acum drumul întoarcerii noastre, se deschidea stropit de sânge dar increzător, prin avântul nebiruit al oștirii românești...

Rusia. M. Olteanu.

Gramatica limbii Române de Eusebiu Popovici.

Se află de vânzare la librăria noastră cu prețul de 2 ruble și jumătate.

Serbarea națională dela Soroca

Cursurile de învățatori întocmite la Soroca, au fost încheiate cu un concert frumos ținut la 9 Noembrie de către corul învățătorilor moldoveni sub conducerea domnului Candid Mușlea, învățator la școala românească din Brașov. S'au declamat poezii din poezii noștri de frunte, („Noi“ de Goga a fost recitată de d-șoara D. Spănu în costum național), s'au cântat cântece înălțătoare, cari s'au mântuit cu danțuri naționale până în zori.

A fost o minunată serbătoare, care a întărit mândria și conștiința națională a fraților noștri moldoveni. Iată și programa, pe care o dăm ca pe un document istoric.

Partea I

1. Deșteaptă-te Române, imn național de A. Mureșeanu, cor.
2. Trei păstori, colinde de T. Popovici, cor.
3. Românașului îi place, cântec popular, cor.
4. Miorița. baladă populară, declamată de doamna Maria Guja.
5. Eu mă duc duet cântat de d-na E. Pătrașcu și d-șoara C. Zabulică.
6. Solo de tenor, cântat de d-nul C. Mușlea.
7. Doina Ciobanului.

Partea II.

1. Cântecul Gintei Latine, cor.
2. Colo'n sus, colindă de T. Popovici, cor.
3. Pohod na Sibir, poezie declam. de d-nul M. Oțel.
4. Cât te-am iubit, romanță cântată de d-ra E. Radomscaia acomp. de d-na E. Teodorov.
5. Doina, de G. Coșbuc, decl. de d-ra E. Oțel.
6. Poezie moldovenească, decl. de d-ra A. Cuharschi.

Partea III.

1. Hai leliță, de G. Dima, cor.
2. Noi, poezie de O. Goga, decl. de d-ra D. Spănu.
3. Doină, duet cântat de d-ra O. Ciobotar și d-na O. Boieriu.
4. Rugăciunea din urmă, poezie de G. Coșbuc, decl. de d-nul I. Revenču.
5. Moravul, de D. C. Chiriac, cor.
6. Pe-al nostru stăru e scris mire, cor.
7. Deșteaptă-te Române.

Partea IV.

Danțuri naționale.

DESCHIDERA ȘCOALEI MOLDOVENEȘTI DIN SATUL SURUCENI

In ziua de 9 Noembrie fiind de față comitetul din satul Suruceni ținutul Chişinău, preotul Vasile Cernitu și părintele igumen Dionisie, starețul mănăstirii Suruceni, învățatoarea Ana Tonu mai înainte de a începe învățătura copiilor în limba moldovenească a spus copiilor următoarea cuvântare:

Dragi copii!

Fericită este soarta voastră, că voi sunteți cei dintâi copii pe cari, după ce în leagăn mama v'a dezmiardat și dragostit în limba noastră românească sau moldovenească, acum cu mila lui Dumnezeu voi veți începe a vă lumina în acciași limbă moldovenească, și veți fi începători ai unui șir de oameni deștepți, și luminați în toate științele, ce școala nouă vi le dă. Voi întâi dragilor copii, veți primi și veți căpăta cele mai scumpe simțuri pe care vi le-a descoperi vouă istoria frumoasă a neamului nostru. Cred că dacă părinții voștri și frații noștri moldoveni până acum se ruginau de numele cel purtau ca niște moldoveni, voi nu numai nu vă veți rușina, dar cu mare fală, și mândrie veți povesti tuturor, că sunteți Rămâni — ramuri

din slăvita rădăcină romană.

Dragi copii! Mă simt foarte fericită, că am ajuns la acea vreme, de care mult dorea luptătorii pentru fericirea neamului nostru, și că la deșteptarea și luminarea lui sunt chemată și eu, ca să lucrez după puterea mea. Dragi copii! După cum vedeți eu sunt tânără; numai ce am sfârșit gimnazia, și din școală m'am abătut drept la voi în școală, și am mare dorință ca științele căpătate de mine în școală, să le împart cu voi. Eu sunt moldovencă și voi sunteți moldoveni, de un neam suntem și de un sânge. Eu vă potese, dacă voi adevărat voiți știință și învățătura, să fiți cuminiți, să fiți liniștiți, să nu faceți larmă, da să luați aminte toți la cuvintele mele, pentru ca să nuzic eu de multeori pe un loc. Dacă îți fi cuminiți, eu vă voi avea pe voi cei mai deaproape prieteni, și am să vă iubesc așa cum m'a iubit și pe mine acei ce m'au învățat. Copiii! să ne rugăm lui Dumnezeu să ne ajute, ca învățătura, ce o începem să ne fie cu sporii și de folos!

Dumnezeu să ne ajute!

Fondul Refugiaților

Am mai primit ajutoare dela următorii prizonieri:

	Ruble
Al-xandru Raescu prizonier	15.—
Simeon Nas	10.—
Constantin Părvu	5.—
Sofronie Albu	5.—
Ioan Pralae	5.—
Ioan Lăcătuș	5.—
Gherasim Vlad	5.—
Petru Vițariu	5.—
Maxim Juru	5.—
Ioan Ișcuț	5.—
George Murășanu	5.—
Tod r Hopârțian	3.—
An'on Ciocârliia	3.—
Ștefan Miron	2,50
Nicolae Jichiei	2.—
Simion Ilicș	2.—
Nistor Zosiu	2.—
George Pop	2.—
Dionisie Stan	2.—
Ioan Barac	2.—
Mihail Almășanu	1.—
George Albu	1.—
Ștefan Simia	1.—
Ioan Martin	1.—
Tanase Bucur	1.—
George Jinga	20.—
Solomon Iosan	10.—
Teodor C. Marinescu	10.—
Ioan Gâsca	10.—
George Cristea	5.—
George Bârsan Pipu	4.—
Petru Leu	5.—
Nichie Popa	5.—
Ștefan Murășanu	3.—
Teodor Morar	2.—
Ion Solomon	2,50
Vasilie Munte nu	2,50
Ioan Tal eș	2,50
Gligor Abrudeanu	2,50
Alexe Buricean	3.—
Suma:	180,50
Cea veche:	333,60
Până acum eu totul:	514,10

STEAUA NEA

*Stele multe sus pe cer,
Foarte mândru stălucesc,
Multe chinări și dureri,
Lele'n lumea grea privesc.*

*Numai peste calea mea,
Nu lucește a mea stea...
Când suspin ca seascunde,
Când o strig ca nu răspunde..*

Elena Dobroșinschi

Se caută doi ucenici pentru Tipografia societății Culturale a Românilor din Basarabia. Adresa: Chişinău, Alexandrovscia-ulița. Passaj.

CEA DINTĂI LECȚIE IN ȘCOALA MOLDOVENEASCĂ

*Sus inimilo, fraților învățatori!
Priviți cu ochii sufletului vostru,
cât de falcic se înalță astăzi pe cer
steaua Basarabiei; priviți și vedeți
cum ne chiamă cu licărirea ei
sfântă, la o cultură nouă, la o cultură
măreață și singură proslăvită.
Pentru că ea singură este a
noastră, și este a noastră pentru
că este moldovenească.*

*Știu că aveți să luptați cu multe
neajunsuri, pentru că grele sunt
zilele prin cari trecem, dar și aceea
o știu că dragostea de apostol
luptător a învățătorului nu cunoaște
piedeci. Și sunt mari și
însemnate foarte motivele, cari
ne strigă, că de aici înainte
trebuie să ne iubim ucenicii și să
lucrăm pentru lumina lor îndoit
mai mult. Pe deoparte pentru
că pe noi ne-a învrednicit Cerul
să fim cei dintâi apostoli ai
redesteptării neamului moldovene-
nesc, și fericit și în veci binecuvântat
va fi acela care își va
împlini cu credință această sfântă
chemare.*

*Comisia școlară moldovenească
dă tot sprijinul cu putință; ea
ne-a pregătit programa nouă de
învățământ și în curând fiecare
învățător o să o aibă în mână.
Din aceasta străbate un duh curat
moldovenesc, democratic și modern;
învățătorul n'are decât să-l
înțeleagă bine și să-l urmeze.
Ținta aceasta o urmărește și
lecția de față. Priviți-o cu drag,
precum cu drag v-o dau și eu.*

Povăț : Învățătorul va avea grije, oa la primirea elevilor, școala să fie cât se poate de curată, cu o temperatură de cel puțin 16° C. și ca toate lucrurile din școală să fie la locul lor. Învățătorul însuși să fie îmbrăcat curat, ca și în privința aceasta să fie pildă înaintea elevilor. Cei mai mulți elevi vin cu păreri greșite despre școală. Învățătorul harnic va căuta ea dela început să le câștige încrederea lor și va face tot ce-i stă în putință ca ei să vie întotdeauna cu drag la școală. Prima lecție va fi deci mai mult un prilej de a ne împrieteni cu micuții elevi, de a-i îmbărbăta la răspunsuri, de a-i introduce pe nesimțite în rânduiala școlară și de a-i deprinde cu curățenia. Dacă avom elevi din anul trecut, aceștia ne vor fi bune proptele în munca noastră. Învățătorul trebuie să fie peste tot cu mare băgare de seamă și să se gândească că are de aface cu suflete vii, pe cari le poate cărmăi numai după legea lor, și pe cât de mulțumit va fi, dacă va nimeri drumul drept, pe atât de scărbit va rămânea, dacă va vedea, că nu se poate scobori la sufletul și priceperea elevilor săi.

Copii, ascultați! Mă bucur că ați venit așa de mulți la școală. Uite că a venit și Vasile și Gheorghe (și mai numim pe vr'o câțiva cunoscuți). Pavel a fost și anul trecut, el e în grupa a doua, Niculae e în a treia.

Bine ați făcut că ați venit cu toții, pentru că așa-i stă bine la școală, dacă sunteți cât de mulți.

Dar trebuie să vă bucurați și voi și să veniți totdeauna cu drag la școală, pentru că voi sunteți cei dintâi copii cari învățați moldovenește, așa cum vorbiți acasă cu mama voastră și cu tatăl vostru. Deacum toți copiii din toată Basarabia învață moldovenește, căci așa e mai frumos și mai plăcut.

Acum am să așez pe fiecare la locul lui. Nu e bine să șadă copiii mici în bănci mari, și cei mari în bănci mici. Tu Nicușor vino aici lângă Todorel, iar tu Vasiliță trece colea lângă Teofil ect. (Dacă vre'un copil să cedește de a primi locul nou și mai bine vrea să stea lângă vreun cunoscut, deocamdată îl lasăm în voia lui, vom găsi noi prilej pentru aceasta mai târziu.)

Acum o să văd, că oare vă cunoașteți voi locul. Știe fiecare lângă cine șade în bancă? Tu lângă cine șezi Pantilimoane? Bine ai răspuns! Mai răspunde încă odată mai tare și zi așa: „Eu șed lângă Simion!“ (Cu primele întrebări ne adresăm copiilor mai vioi, sau chiar unora dintre elevii cei vechi.) Dar tu lângă cine șezi, Dimitrie? Ect.

Acum să vă chem pe toți afară, s'poi voi vedea dacă își cunoaște fiecare locul său. Luați bine seama

să știți unde să vă întoarceți. — Veniți încet, să nu vă loviți, veniți toți la mine! Așezați-vă împrejurul meu! Vino și tu Profirie mai aproape! Așa! Acuma să mergă fiecare la locul lui. Mergeți încet! Să nu se pună nime la loc strein! (Dacă prima încercare n'a ieșit bine, facem o a doua probă, chiar și a treia, căci prin această copiii își petrec în mod plăcut). Bine va-și purtat! Fiecare și-a găsit locul. Asta arată că vă place să luați sama și că veți învăța bine. De acum fiecare copil are să-și păstreze locul și nime să nu șadă în locul altuia.

Dar să văd, știți voi să stați drepti? Cine va putea șede, uite așa ca mine? (Învățătorul arată la masa lui șederea corectă.) Cine șade drept, are să crească drept, cine stă strâmb nu se face voinic. (Ici-colea îndreptăz pe câte unul din ei.) Stați așa ca să fiți în rânduri drepte cu cei dinaintea voastră (dacă e destul loc în bănci) și să nu vă atingeți unul de altul. Tu N., vino mai afară! Iar tu N., ceva mai înlăuntru. Așa-mi place mie școala. Rândul acesta este drept, și acesta, și acesta, toate sunt drepte.

Acum o să văd de vă puteți șcula toți odată, ca soldații. Am să vă spun comanda, și numai atunci să vă șculăți. — Sus! — Jos! — Vom face-o încă odată. Aveți grijă să iasă și mai bine! Sus! — Jos! — Sus! — Jos! Acum e bine! Așa ascultă și soldații și nici ei nu vorbesc unii cu alții, când învață.

Să vedem acum, cine din voi își poate prinde mâinile, uite așa, ca mine, la spate. Vino tu N. afară și arată la toți! Vino și tu N., și tu N! Faceți așa cu toții! Faceți pe comandă. Mânile jos! — Mânile la spate! — Jos! La spate! — E bine! Cine vrea ca să aibă piept tare și să fie sănătos, când șade la învățat, își va ține mâinile la spate. Uitați la mine cum se rotunzește pieptul, când îmi prind mâinile la spate, așa se rotunzește și al vostru! O să văd cine le va putea ține așa până-ce vom merge afară.

Luați sama copiii! Până acum voi mi-ați răspuns șezând. Dar voi ați învățat să vă șculăți frumos. De acum cel care-mi va răspunde, se va șcula drept, va lăsa mâinile în jos și-apoi va răspunde frumos și tare.

Cum te cheamă pe tine mitelule? Răspunde deplin, uite așa: Pe mine mă cheamă N. Cum te cheamă pe tine? Dar pe tine? Pe tine? Așa. De aici înainte să răspundeți tot deplin. Așa le stă bine la copii. Acum întreabă tu pe tovarășul tău. Întreabă-l cum îl cheamă. Întoarceți-vă unul câtră altul și el să-și răspundă frumos! Acum tu N. Acum tu N.

Acum încă un lucru, copii! Uitați-vă toți la mine! Cum sunt hainele mele, măscărite, ori curate? Cum e părul pe capul meu? Pentru ce e neted? Cum e fața, gâtul și cum sunt urechile mele? Pentru ce sunt curate? Vino N. și te uită mai de aproape în urechile mele, vezi unde-va, că ar fi măscărite? Uită-te și la mâini și la unghiile mele? Cum sunt toate? Cum veți veni și voi de azi înainte?

Eu dimineața îmi lapăd cămașa și mă spal bine cu apă și cu săpun, pe cap, pe față, pe gât, prin urechi și îmi spal și trupul jumătate. În toată Sâmbăta seara îmi spal și picioarele cu apă caldă. (Un copil: pe mine-mama tu toată Sâmbăta mă scaldă în ciubăr). Foarte bine-ți face! Dacă veți face toți așa, totdeauna veți fi sănătoși și curați. Pe cine trebuie să rogi tu, ca să te spele așa cum am zis eu? Dar tu? Da, voi să rugați pe buna voastră mamă, pentru-că voi sunteți încă mici. Cei mai mari se pot spăla și singuri.

Acum să văd mai știți voi ce-am învățat azi? Lângă cine îți e locul tău N.? Dar al tău N.? Veniți afară și mai mergeți odată la locul vostru? Cum trebuie să șadă copilul bun în bancă? Unde îți tu mâinile când învațăm? Cum te școli tu când te întreb? Care-ți este numele tău? Cum vei veni tu la școală curat, ori măscărit? Cum trebuie să te speli? Cum va așezați rânduri, când începem a învăța?

Dacă veți face așa, veți fi copii buni și eu am să vă iubesc. Nici unul să nu uite ce-am învățat astăzi!

Acum să învățăm rugăciunea această mică, să putem mulțumi lui Dumnezeu că nea ajutat.

(Îi învățăm următoarea rugăciune, ce vom zice-o totdeauna la urmă:)

„Îți aducem Doamne sfinte Mulțumită prea fierbinte, Că ne-ai stat într'ajutor, De-am făcut atâta spor.“ Amin.

Pentru început, învățăm, pe melodia cunoscută la cursuri:

„Totdeauna lucrul tău Să-l începi cu Dumnezeu, Unde-i el cu darul său Nici un lucru nu e greu.“

Gh. Codrea.

DIN GAZETELE MOLDOVENEȘTI

Începând cu numărul de azi, vom căuta să dăm câte ceva din gazetele moldovenești, spre a se vedea gândurile și faptele cari frământă viața fraților noștri Moldoveni, în aceste vremuri mari.

În gazeta „Cuvânt Moldovenească“ dela 8 Noembrie a. c. găsim o scrisoare de pe front a ostașului G. Gangureanu în care se zice, printre altele:

„Basarabia noastră să fie autonomă și să se ocârmuiască ea singură, prin deputații săi aleși în Sfatul Țării. Destul ne-au hăituit străinii și împărații, de ne-au dat în răpă. Și zacoanele noastre să fie zacoane moldovenești și cu dreptate, nu tâlhărești, ca la sălbăticiii noștri stăpânitori de până acum. Că rusu acum și-o arătat arama: nime în lume și nici odată nu s'a făcut așa de răș ca dânsul, acum, când a primit slobozenii și a căpătat puțința să se facă om, dar el s'a făcut dobitoc!..“

Și mai dorim fraților, ca țara noastră să mergă pe calea lumiei, — pentru care lucru se cere, ca școalele noastre să fie moldovenești și limba slujbei în biserică să fie moldovenească. Vai de capul aceleora, cari și acum se împotrivesc, ca învățătura în școli să se facă în limba moldovenească! Nu știu ei, gogomanii, că învățătura poate să mergă cu spor numai atunci, când copilul o face în limba mamei, în limba moldovenească?

Și să vă stăruieți fraților, ca pământul din care ne hrănim cu toții, să fie al plugarilor, să fie al acelora, cari îl lucrează cu munca lor! Cine mai poate avea drept la pământ, dacă nu noi, cei cari îl apărăm de trei ani la front, și Dumnezeu nostru cari îl lucrăm cu sudoare? În lături deci toți boerii și toți posesorii, cari cu mâinile în buzunare, sau cu biciul în mână — au făcut avere din munca noastră a plugarilor! Destul ne-au supt sângele! Ne-a venit și rândul nostru!

Dar cum, fraților? Nu cu bătea, nu cu stricăciune. Nu vă aruncați la pământ fără știrea comitetului! Și nu stricați, oameni buni, casele boerilor, căci ele pot fi întrebunțate pentru școli și pentru alte treburi obștești. Nu dați foc la pâinea boeresească, căci ea ne trebuie nouă — ostașilor și le trebuie și muncitorilor dela fabrici. Nu vă petriți nebunilor, cari vă îudeamnă la pradăciune și siluire. Cu parul și cu hăpa nu se face dreptate obștească!

Gazeta „Soldatul Moldovan“ scrie astfel despre felul cum a fost glăsuțată (votată), autonomia Basarabiei, în congresul ostașilor moldoveni dela 11 Noembrie.

„Președintele pune la glas întrebarea despre autonomia Basarabiei și la șase clasuri sara, în ziua de 21 Octombrie anul 1917, Adunarea Ostașilor Moldoveni din tot cuprinsul Rusiei într'un glas, sub umbra steagului moldovenească hotărâște, că Basarabia, cu toate drepturile ei politice și pământești, de astăzi înainte este autonomă.“

Ceea ce s-a petrecut în clipa a doua după această hotărâre, e greu de înșcris. Lumea toată a sărit de pe scaune. Strigăte de „Ura“, „Trăiască Basarabia autonomă“, „Trăiască neamul moldovenească“ și tot felul de strigăte de bucurie, ridicau curtea în slavă. Pe președintele adunării și ajutorii lui, pe ofițerii și alți bărbați de frunte, ostașii îi purtau pe mâni pe deasupra adunării, pe sus, urându-le sănătate și arătându-și față de ei, toate semnele de bucurie și mulțumire. Toată mulțimea moldovenească, câtă era aici adunată, în clipa aceasta s'a simțit, că într'adevăr ea este un suflet și o viață. Târziu sara, această mare serbare în viața neamului moldovenească, s'a sfârșit cu cântările: „Deșteaptăte Române“ și Pe-al nostru steag“.

RĂZBOIUL

Pe frontul românesc liniște.

Pe frontul italian, luptele țin nercurmat de două săptămâni. Ajutorul trupelor engleze și franceze a fost de mare folos, căci Germanii și Austriicii au fost împiedecați de-a mai înainta. De-acum înainte ei vor fi siliți să se dea înapoi. Văzând primejdia în care au ajuns Italienii, tovarășii noștri Englezii au pornit o năvală strașnică pe frontul lor din Belgia și din Franța. Năvala a fost dată pe neașteptate, fără foc de tunuri. Englezii au pornit împotriva Germanilor cu vestitele lor tunuri îmbrăcate în oțel numite tancuri. Peste o sută de tancuri înfricoșate au străbătut prin sârmele cu ghimpi, sărind peste tranșee și împrăștiind moartea printre Germanii. Bătălia s'a pornit pe un front de 80 kilometri și Englezii, spărgând rândurile germane în mai multe locuri, au înaintat 10 kilometri. Numai în 2 zile au luat peste 10 mii de prizonieri germani. Biruința Englezilor e vrednică de toată lauda.

În Rusia guvernul lui Lenin nu vrea să mai poarte războiul, ci ține să facă pace cu orice preț. El a și imbiat Germanilor pacea. E însă întrebarea, dacă Germanii vor sta cu ei de vorbă, câtă vreme tulburările din Rusia sunt așa de mari. Apoi nu se știe, dacă Aliții se învoiesc ca Rusia să facă pace fără ei mai ales acum, când îi snopesc așa de tare pe Germanii. În Palestina Englezii merg biruitori înainte.

CONCURS

Uprava Zemstvei guberniale a Basarabiei, publică prin aceasta concurs pentru ocuparea a două catedre românești la Universitatea din Odesa, una pentru limba și literatura românească, iar a doua pentru istoria neamului românesc. Doritorii de a ocupa vreuna din aceste catedre, sunt poftiți a-și înainta cererile, împreună cu toate documentele, pe numele Upravei Zemstvei guberniale a Basarabiei, Chișinău.

CONCURS

Uprava Zemstvei guberniale a Basarabiei, aduce prin aceasta la cunoștința profesorilor români refugiați din Transilvania, Bucovina și România, că la școlile de mijloc (secundare) din Basarabia, se deschid catedre de limba română. Doritorii de a ocupa astfel de catedre, sunt poftiți să-și înainteze cererile lor pe numele Upravei Zemstvei guberniale a Basarabiei, Chișinău.

Intrebări

Cine știe de nepotul meu Ioan Banu (zis Arinianu) din Poiana Sibiului și de Vasile Petru zis Ghiorghean din Rod, foști prizonieri civili în Orenburg și plecați de acolo la 5 Iulie. — rog să-mi scrie pe adresa Ilie Banu, Chișinău, Voznesenscaia ulița Nr. 43.

Cine știe despre fratele meu George Bărbat, fost soldat în reg. 7 Honvezi comp. 3 (Panciova) Banat, rog a-mi scrie pe adresa Nicolae Bărbat, Bulgarskaia u. Nr. 36. la d-nul Dracensky, Chișinău.

TELEGRAMA

Cătră onor. Redacție a „Ardealului“ LOCO.

Deschiderea Sfatului Țării e hotărâtă pe ziua de 21 Noembrie 1917 cu oricâți deputați vor fi de față. Domnii deputați sunt poftiți a se prezenta cu toții pe ziua numită.

Prezidentul biroului de organizare a Sfatului Țării: **ȚANȚU** m. p.

Basarabia neatârnată

Gazeta „Cuvânt Moldovenească“ face propunerea, ca Basarabia să se declare țară cu totul neatârnată, ca și Ucraina. Din mai multe părți ni se spune, că acest lucru se va și îndeplini în scurtă vreme. Basarabia se va declara republică și-și va întocmi singură viața.

Societatea culturală a Românilor din Basarabia organizează, cu începere dela 1 Decembrie, cursuri pentru limba, literatura și istoria națională.

Cei cari vreau să urmeze aceste cursuri, sunt rugați să-și arate dorința lor prin scrisoare pe adr sa Societății: Chișinău, Muzeul Zemstvei (Zemșchii Muzei), ulița Pirogova.

ȘTIRI

Pentru învățătorii moldoveni. Facem cunșcut domnilor învățători că în zilele acestea li se trimite dela Uprava Zemstvei guberniale o Instrucție pentru începutul învățământului moldovenească în școalele populare din Basarabia. Cerși cu toții cât mai degrabă acest Povățuitor dela Zemstvele ținutale.

Oastea națională a Moldovenilor. — În ziua de 14 Noembrie, am avut fericirea să vedem în redacția gazetei noastre pe cel dintâi ostaș din regimentul 1 moldovenească basarabean: stabșcăpitanul Bogos, secretarul comisariatului militar de pe lângă Sfatul Țării. Am simțit o rară bucurie văzând pe acest plăcut și inimos Moldovan, în uniformă nouă a celui dintâi regiment moldovenească înființat la Chiși au. Culoarea uniformei e ca și a armatei rusești, dar epoleții sunt de argint, pe care e cusut în aur numărul 1. și stelele cari arată gradul. Iar dealungul epoleților trece, plin de frumete, tricolorul național. Cu câtă fericire am îmbrățișat pe acest ofițer, care ne dovedea aievea, că oastea națională a Moldovenilor a luat ființă. Câpitanul Bogos, vorbea cu deosebită căldură despre însuflețirea Moldovenilor de a se strânge cu toții sub flamura mândră a regimentelor naționale.

Învățământul românesc în școlile de mijloc ale Basarabiei. — În ziua de 1 Novembre a început învățământul limbii și literaturii române, precum și al istoriei Românilor, la institutul de învățători, și la școala eparhială de fete din Chișinău. În ziua de 16 Novembre a început acest învățământ și la gimnaziul I. din Chișinău. Ucenicii s'au grăbit cu mare bucurie să îmbrățișeze limba moldovenească, și din fețele lor cetăi setea nepotolită pentru limba mamei lor. Părea că au cel mai scump lucru, văzându-se cu Abecedarul moldovenească în mână. Această dorință de-a cunoaște limba noastră se vedea și la ucenicii străini. — Prin aceasta treaba naționalizării școlilor de mijloc apucă pe un drum bun, dar destul de greu, din pricină că nu sunt atâția profesori, câți trebuie pentru numărul mare de ucenici. La gimnaziul din Bolgrad încă s'a pornit învățătura moldovenească

prin stăruințele d-lui profesor Cioban. La Soroca s'a îndeplinit același lucru înainte de aceasta cu o lună.

Drepturile popoarelor din Rusia. — Noua stăpânire bolșevistă dela Petrograd a slobozit o declarație, în care spune că toate noroadele din Rusia au aceleași drepturi ca și norodul rusesc. Drepturile acestea nu sunt restrânse prin nici o măsură. Dimpotrivă, noroadele au dreptul să-și hotărască soarta, chiar deslipindu-se de Rusia, și întemeindu-și țări cu totul neatârinate.

Tunurile moldovenești. — În dimineața zilei de 18 Noembrie locuitorii Chișinăului au fost speriați de bubuituri puternice de tunuri. Nimeni nu știa ce însemnează ele. În niște vremuri tulburi ca cele de față, mulți credeau că e vorba de tulburări primejdioase. Dar în curând spaima s'a schimbat în bucurie. Erau bubuiturile artileriei moldovenești, sosite cu o zi înainte în Chișinău. Frații noștri moldoveni au ținut să dea de veste tuturor prin aceste semne că oastea națională a Basarabiei de acum este gata.

O faptă laudabilă. — Un moldovan, care dorește să nu i se afle numele, a dăruit Comisiei școlare din Soroca, o bibliotecă românească în preț de 700 de ruble. Biblioteca aceasta, care a fost îmbogățită și cu alte cărți, dăruite de alții, are astăzi 1100 cărți.

Fapta bună laudă pe cel care a săvârșit-o.

Setea de lumină. — De câteva zile, decând a început învățământul moldovenească în școlile din Chișinău, s'a pornit o adevărată năvală la librăria noastră. Vin cu grămada copilașii după Abecedare moldovenești. Ce bucurie cerească în ochii și în fața lor, că de acum ei vor învăța în limba lor! Sătură-le, Doamne, setea de lumină națională și ajută-i pe calea, pe care au apucat!

Spre casă... În ziua de 17 Noembrie a trecut prin Chișinău, mergând spre Iași, cel dintâi grup de pribegi transilvăneni, plecați în Rusia la 1 August, din pricina înfrângerilor rusești dela Tarnopol. În satul Gruscaia (lângă Elisabetgrad), au dus-o destul de greu și dorul de Moldova și muneia zi de zi. Sărmani preoți, învățători și ceilalți fruntași ai Ardealului, câte suferințe nu v'au fost date și vouă! Astăzi, când parășiți pământul anarchiei și vă îndreptați spre Moldova noastră iubită, fețele voastre sunt mai luminate, par-că v'ați întoarce la vetrele voastre din Ardeal...

Poșta redacției

— Ioan Trifu și soții Wladichina. Pentruca să fiți primiți în armata română, să scrieți la Kiev pe adresa: Corpul voluntarilor români (Corpus Rumânschi dobrovolțev), de unde veți căpăta răspuns.

— X. Paulescu, Slohoda. Zemstva gubernială a intervenit și pentru învățătorii prizonieri. Așteptăm rezultatul.

— Abonatul nostru George Murășan este poftit să ne dea adresa, ca să-i trimitem gazeta regulat.

— Abon. Ioan Radu. Derevnice Kacagaj, Stația Curman. Chemechi Pericopi Gub. Tavr. Catalog de cărți n'avem. Trimite banii înainte și șerene ce fel de cărți dorești.

— Învățătorii M. I. Revenco. Cerșina. Îți mulțumim pentru frumoasele rânduri ce ni le-ai adresat.